

Het voorzien van bedrijfslaarzen voor bezoekers op een plaats die gemakkelijk toegankelijk is vooraleer je in de stal komt, is een belangrijke maatregel om overdracht van ziekten via indirect contact door personen te vermijden.

© UGENT

MET WELKE INFECTIEUZE ZIEKTEN WORDEN DIERENARTSEN GECONFRONTEERD?

Met de almaar in belang toenemende dierziektepreventie als uitgangspunt werd een nationaal onderzoeksproject opgestart tussen de faculteiten Diergeneeskunde van de Gentse en de Luikse Universiteit. Dit project wil de bioveiligheid op Belgische rundveebedrijven in kaart brengen en nagaan hoe we deze objectief kunnen evalueren om zo bedrijfsspecifieke adviezen te kunnen formuleren. – Bert Damiaans & Steven Sarrazin, UGent

Bioveiligheid omvat alle maatregelen die de insleep van ziektekiemen én de verspreiding van deze kiemen op een bedrijf zo veel mogelijk reduceren. Een belangrijke basisgedachte is dat de aanbevolen bioveiligheidsmaatregelen specifiek van toepassing zijn op (zo veel mogelijk) ziekten die circuleren op Belgische rundveebedrijven. Daarom werd in een eerste stap nagevraagd bij 93 Belgische rundveepractici met welke infectieuze ziekten zij het vaakst worden geconfronteerd (tabel 1).

Uierontsteking bij volwassen rundvee, diarree bij kalveren

Hoewel werd gevraagd een onderscheid te maken tussen kalveren op melk- en vleesveebedrijven enerzijds en kalveren uit de vleeskalversector anderzijds, valt

het op dat er eigenlijk heel weinig verschil is in het voorkomen van ziekten bij kalveren. Diarree (neonatale, cryptosporidiose en coccidiose) en ademhalingsproblemen vormen daar de grootste problemen. Enkele voorbeelden van de secundaire infecties die op de derde plaats vermeld worden, zijn navelontstekingen, ge-

wrichtsontstekingen en buikvliesontsteking. Deze infecties zijn altijd het gevolg van een andere aandoening, zoals bijvoorbeeld na een zware vorm van diarree waarbij de infectie tot in de bloedbaan of de buikholtte is geraakt. De aanpak van de primaire problematiek is dus eveneens van cruciaal belang om deze secundaire

Tabel 1 Top 5 van de ziekten waarmee Belgische rundveepractici het vaakst worden geconfronteerd - Bron: UGent & ULg

Volgorde	Volwassen rundvee	Melk- en vleeskalveren	Vleeskalversector
1.	Uierontstekingen	Neonatale diarree	Ademhalingsproblemen
2.	Klauwproblemen: (inter)digitale dermatitis	Ademhalingsproblemen	Neonatale diarree
3.	Baarmoederontstekingen	Secundaire infecties ¹	Secundaire infecties ¹
4.	Schurft	Cryptosporidiose	Coccidiose
5.	Ademhalingsproblemen	Coccidiose	Enterotoxemie

¹ Bijvoorbeeld navelontstekingen, gewrichtsontstekingen en buikvliesontsteking

infecties te voorkomen. Bij volwassen rundvee staat niet geheel onverwacht de problematiek van uierontstekingen op nummer één, ook al werd hier geen onderscheid gemaakt tussen melk- en vleesvee. Hiervoor zijn zeer specifieke bioveiligheidsmaatregelen beschikbaar. Denk maar aan een goed onderhoud en controle van de melkmachine, de melkmachine na elk gebruik reinigen en ontsmetten en een goede voorbehandeling compleet met voormelken en het desinfecteren van de spenen. Ook kan men de oudste of recentst aangekochte koeien het laatst melken, ervoor zorgen dat de dieren niet onmiddellijk gaan liggen na het melken, geïnfecteerde koeien isoleren en chronisch geïnfecteerde koeien zo vlug mogelijk opruimen.

Ziekten overdragen via direct en indirect contact

Hoewel er zeer specifieke bioveiligheidsmaatregelen van toepassing zijn ter preventie van uierproblemen, betekent dat niet dat meer algemene adviezen niet nuttig kunnen zijn. Het valt immers op dat alle ziekten die in tabel 1 worden opgesomd gemakkelijk worden overgedragen via direct (tussen dieren onderling) én indirect contact (via materiaal en personen). Het is aan te raden niet of zo

.....

Algemene maatregelen moeten worden omgezet in bedrijfsspecifieke adviezen.

.....

weinig mogelijk dieren aan te kopen. Als dit wel gebeurt, adviseert men om van zo weinig mogelijk verschillende bedrijven aan te kopen en de aangekochte dieren onmiddellijk en minstens voor drie weken in een aparte stal in quarantaine te plaatsen. Ook het contact vermijden met mogelijke besmette dieren vermindert de kans op besmetting. Je kan de dieren bijvoorbeeld opdelen in leeftijdsgroepen zonder dat ze contact hebben met oudere dieren zodat deze de jongere dieren niet kunnen besmetten, een pasgeboren kalf onmiddellijk weghalen bij de moeder, een aparte ruimte voorzien voor zieke dieren en een aparte afkalfstal.

Indirect contact omvat onder andere de overdracht van ziekte door personen. Daarom is het aan te raden dat elke bezoeker consequent bedrijfskledij en

-laarzen draagt en de handen wast vooraleer hij de stal betreedt. Dit kan het best gebeuren in een hygiënecloos, waarbij er een fysieke afsluiting is tussen 'uit' en 'in' de stal waar men zich kan omkleden.

Aandacht tijdens het afkalven is essentieel

Bij voorkeur wordt elke stal goed gereinigd, ontsmet en gedroogd voor er nieuwe dieren worden geïntroduceerd. Heb daarbij extra aandacht voor de quarantainest, de ziekenboeg en ook de afkalfstal. In combinatie met een goede stal-

Rundveepractici worden zeer vaak geconfronteerd met diarree en darmproblemen bij kalveren. Deze problematiek heeft een sterke economische impact.

hygiëne zijn een doordachte stalbezetting (niet te druk en volgens leeftijd) en ventilatie cruciale pijlers in de preventie van ademhalingsproblemen bij jonge dieren. Baarmoederontstekingen bij volwassen rundvee en kalverdiarree (door colibacteriën of het rota- en/of coronavirus) zijn problemen gerelateerd aan het afkalven. Een goed afkalfmanagement is dus uitermate belangrijk. Zorg voor een gereinigde en gedesinfecteerde, individuele afkalfstal, reinig en desinfecteer de uier en vulva van de koe, net als het gebruikte materiaal en ook je handen. Een propere afkalfstal kan ook besmetting van het pasgeboren kalf, vlak na de geboorte, voorkomen. Aangezien een kalf wordt geboren met een zeer beperkte immuniteit, is het dus zeer vatbaar voor infecties. Een goede maternale immuni-

teit verkrijgt je door het kalf in de zes uur na de geboorte 4 liter verse biest toe te dienen.

Darmproblemen veroorzaken niet enkel op zeer jonge leeftijd hoge sterfte en economische schade. Cryptosporidiose veroorzaakt meestal diarree bij kalveren van meer dan tien dagen oud, hoewel bij zware besmettingen ook jongere dieren kunnen worden aangetast. Problemen met coccidiose worden eerder vastgesteld bij dieren van 5 à 6 weken oud. Enterotoxemie kenmerkt zich door een plotse sterfte van vaak de best groeiende kalveren van de stal. Specifiek voor enterotoxemie is naast een protocol voor goede voeding aandacht voor het aankoopbeleid belangrijk. De verschillende clostridiumsoorten die enterotoxemie veroorzaken zijn eerder bedrijfsspecifiek zodat door aankoop andere en eventueel sterkere clostridiumsoorten kunnen worden geïntroduceerd. (Inter)digitale dermatitis en schurft zijn eveneens voorbeelden van ziekten die tijdens het aankopen van dieren vaak over het hoofd worden gezien.

Eenvoudig en praktisch advies

Bovenstaande beschrijving toont aan dat zeer algemene maatregelen, zoals het aankoopbeleid, bedrijfskledij, stalhygiëne en -bezetting, bijdragen in de preventie van de meest voorkomende besmettelijke ziekten. Ieder bedrijf heeft echter een eigen structuur en meer of minder last van bepaalde ziekten waardoor die algemene maatregelen moeten worden omgezet in bedrijfsspecifieke adviezen. Bovendien geven rundveehouders aan op zoek te zijn naar eenvoudig en praktisch advies omtrent dierziektepreventie. Naar ons gevoel is de bedrijfsdierenarts hiervoor goed geplaatst omdat hij of zij over de nodige kennis beschikt omtrent bioveiligheid en de bedrijfsstructuur kent. Voor meer informatie over bioveiligheid kan je terecht op www.biocheck.ugent.be. Hier vind je heel wat algemene maatregelen voor varkens en pluimvee, maar veel van deze principes zijn ook van toepassing op rundvee. Een doel van ons onderzoeksproject is om ook specifiek voor rundvee een systeem te ontwikkelen zodat de veehouder zijn eigen bedrijf kan evalueren inzake bioveiligheid. ■

Bert Damiaans & Steven Sarrazin zijn beiden dierenarts en verbonden aan de Vakgroep Voortplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeneeskunde van de Faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Gent.